

УДК 021.9:005.8]:021:[316.422:004:001.102
DOI: 10.31866/2616-7654.16.2025.348087

ГРАНТОВІ ПРОЄКТИ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК

Людмила Прокопенко,
кандидатка культурології, доцентка,
Київський національний університет
культури і мистецтв
(Київ, Україна)
e-mail: lyudmila976@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-0657-4550

Олена Каракоз,
кандидатка історичних наук, доцентка,
Київський національний університет
культури і мистецтв
(Київ, Україна)
e-mail: karakozolena02@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7772-1530

Владислав Касьян,
кандидат філософських наук, доцент,
Київський національний університет
культури і мистецтв
(Київ, Україна)
e-mail: kasjanvv@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0539-4531

Для цитування:

Прокопенко, Л., Каракоз, О., & Касьян, В. (2025). Грантові проєкти як засіб активізації інноваційної діяльності бібліотек. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 16, 146–161. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.16.2025.348087>

Мета статті – розкрити український та зарубіжний досвід реалізації грантових проєктів і на цій основі запропонувати його перспективи як засіб активізації інноваційної діяльності бібліотек.

Методи дослідження. Дослідження ґрунтується на застосуванні загальнонаукових методів пізнання (опис, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення) та спеціальних методів (контент-аналіз сайтів бібліотек і грантових організацій) на емпіричному та теоретичному рівнях, що дали змогу комплексно вивчити різноманітні аспекти дослідження. Метод узагальнення використаний для формулювання висновків щодо наявних тенденцій грантових проєктів у діяльності бібліотек.

Наукова новизна полягає у виявленні особливостей досвіду грантової проєктної діяльності бібліотек, визначенні основних напрямів цієї діяльності та перспектив у розвитку інновацій.

Основні висновки. Розглянуто особливості використання грантових проєктів у бібліотечній діяльності на сучасному етапі; з'ясовано, що участь бібліотек у грантових програмах сприяє підвищенню ефективності роботи бібліотечних установ, зміцненню їхньої ролі в соціокультурному середовищі та забезпеченню сталого функціонування в умовах трансформаційних змін; виявлено основні напрями грантових проєктів бібліотек. З'ясовано, що гранти надають можливість бібліотекам отримати необхідні ресурси для впровадження нових проєктів та покращення якості обслуговування користувачів. Участь бібліо-

технічних установ у грантових програмах сприяє не лише реалізації ініціатив, а й активному професійному розвитку учасників проєкту. Підкреслено вагомість міжнародного партнерства в бібліотечній сфері, яке виступає важливим джерелом грантової підтримки та стратегічного розвитку бібліотечних установ. Визначено перспективи подальших розвідок, які полягають у висвітленні грантової діяльності у освітньому процесі, виокремленні компетенцій, які необхідні фахівцю бібліотечно-інформаційної сфери.

Ключові слова: бібліотека; публічна бібліотека; грант; грантова проєктна діяльність; інформаційні ресурси; інноваційна діяльність бібліотек; цифровізація; цифрове середовище; соціальні мережі; медіаконтент; користувачі; інформаційні потреби.

ВСТУП

Бібліотеки перебувають у постійному пошуку нових ресурсів і можливостей, які сприятимуть їхньому розвитку та підтримці різноманітних соціально-культурних ініціатив. Особливу роль в інноваційному розвитку бібліотек відіграє грантова проєктна діяльність, яка є одним із його пріоритетних напрямів, що передбачає: розвиток соціального партнерства, впровадження інноваційних технологій, формування та підвищення рівня інформаційної культури користувачів і персоналу; популяризацію бібліотечно-інформаційних ресурсів; розроблення нових послуг для користувачів; підвищення якості матеріально-технічної бази; створення комфортних умов для задоволення інформаційних потреб читачів та проведення дозвілля, популяризацію бібліотеки як сучасного культурно-освітнього центру (Долгушина, 2021). Зазначимо, що проєкт – це комплекс взаємопов'язаних заходів, що реалізується в чітко визначені терміни для досягнення конкретних результатів. Бібліотеки проводять проєктну діяльність як за рахунок власних коштів, так і шляхом залучення додаткового фінансування, джерелами якого найчастіше є органи місцевого самоврядування, грантові організації та благодійні фонди. Саме тому гранти є важливим інструментом підтримки економічного розвитку, оскільки сприяють реалізації інноваційних проєктів, створенню робочих місць та зміцненню місцевих громад. Відповідно до Закону України «Про культуру», грант – це «фінансові ресурси, що надаються на безповоротній основі суб'єкту, який провадить діяльність у сфері культури, для реалізації культурно-мистецького проєкту» (Верховна Рада України, 2010). Грантові проєкти, що реалізуються у рамках міжнародного партнерства, відкривають для бібліотек нові можливості розвитку: доступ до додаткових фінансових та матеріальних ресурсів, оновлення інфраструктури, створення комфортного середовища для користувачів, впровадження нових форматів роботи. Погоджуємось із науковцями, що «чітке визначення стратегії, ретельне планування та систематична робота над просуванням проєкту можуть допомогти досягти бажаного фінансового результату» (Ільченко та ін., 2024). Залучення додаткових коштів у межах грантових проєктів сприяє розширенню можливостей бібліотек, підвищенню якості їхніх послуг та реалізації інноваційних ініціатив. Конкурси від грантодавців націлені на фінансування соціокультурних проєктів, підтримку діяльності бібліотек як важливих суспільних, культурних, просвітницьких центрів.

Таким чином, грантові програми та конкурси є додатковими ресурсами фінансування на реалізацію проєктів і ключовими чинниками модернізації бібліотечної сфери. Грантова участь передбачає не лише фінансування, а й розвиток

управлінських та організаційних компетенцій. У процесі реалізації грантових проєктів бібліотеки «навчаються стратегічному плануванню, роботі з цільовими групами, оцінці впливу, прозорій звітності» (Горчинська, 2025). Водночас грантова проєктна діяльність підвищує авторитет бібліотеки у громаді, відкриває нові можливості для налагодження партнерських зв'язків із різними секторами.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ

Науковці та практики бібліотечно-інформаційної сфери приділяють значну увагу проєктній діяльності бібліотек, інструментам залучення фінансування (грантам, фандрейзингу, краудфандингу) для реалізації проєктів та детально обґрунтовують у своїх працях концептуальні засади їх застосування. Основні аспекти використання грантів у проєктній діяльності бібліотек висвітлено у працях О. Антоник, О. Башун, В. Білоус, Т. Гранчак, Н. Зубко, О. Кісельової, Л. Костенко, О. Літвак, Г. Мельник-Хоха, В. Мудрохи, О. Петренко, Ю. Сисової, Я. Хіміч, С. Хрущ, М. Цілини та багатьох інших.

Зокрема, досліджуючи проєктний менеджмент як інструмент ефективного формування інноваційного медіапростору бібліотеки, С. Хрущ (2023) підкреслює, що грантові проєкти бібліотек «спрямовані на розробку та впровадження програм з підтримки освіти, культурного розвитку, соціальної інтеграції та інших ініціатив, які покращують якість послуг та суттєво впливають на розвиток своєї громади».

Роль та значення проєктно-грантової діяльності в інноваційному розвитку наукових бібліотек проаналізувала у своїх працях С. Сисова. Дослідницею розглянуто досвід бібліотек у написанні проєктів та їх впровадження у практику, розкрито ефективність використання фандрейзингових інструментів у практичній діяльності. Авторкою висвітлено діяльність благодійного фонду «Бібліотечна країна», окреслено основні напрями його роботи (консультативну, юридичну, матеріальну допомогу) та проєкти щодо підтримки бібліотечних інституцій в умовах війни (Sysova, 2021; Сисова, 2022). Підкреслено, що знання принципів, функцій і технологій управління проєктами є запорукою прискорення змін у бібліотеках, їх розвитку та інтеграції у світовий інформаційний простір.

Варто зазначити дослідження М. Цілини щодо з'ясування специфіки фандрейзингу в діяльності закордонних бібліотек та визначення перспектив для подальшого застосування його інструментів в Україні (Цілина, 2023).

Досвід Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника із залучення гранту від Українського культурного фонду для реалізації культурно-мистецького проєкту «Книжкова спадщина Наукового товариства імені Шевченка (1874–1913): цифрова колекція» проаналізували Г. Мельник-Хоха та Н. Зубко (Зубко & Мельник-Хоха, 2023). Водночас В. Мудроха (2024) розкрила досвід участі Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника у програмі «Велика реставрація» національного проєкту «Велике будівництво» та у грантовій програмі «Культурна спадщина» від Українського культурного фонду (2023 р.; 2024 р.). Авторка зазначає, що «залучення в межах грантових проєктів додаткових коштів і закупівля обладнання дає змогу ЛННБ України ім. В. Стефаника не тільки поліпшити матеріально-технічну базу, а й зреалізувати більше творчих і креативних проєктів» (Мудроха, 2024).

У науковому дискурсі зарубіжних дослідників питання грантової діяльності бібліотек висвітлені у працях Лаури А. Салліван (Sullivan, 2007), Деніз Е. Агосто (Agosto, 2008), Джулі Карпентер (Carpenter, 2008), Сюань Панг (Pang, 2022) та ін.

Дослідниця Л. Салліван (Sullivan, 2007) здійснила огляд джерел грантового фінансування, доступних бібліотекам США, надала методичні рекомендації щодо пошуку та підготовки грантів. Д. Агосто (Agosto, 2008) поряд із фандрейзингом, пожертвами, спонсорством, платними послугами зазначає гранти як одне із ключових джерел альтернативного фінансування публічних бібліотек США та підкреслює їх важливу роль у функціонуванні бібліотек. Досвід бібліотек у пошуку грантів для оновлення технологій, реалізацію креативних рішень для підтримки доступу до ресурсів та забезпечення онлайн-навчання під час глобального спалаху COVID-19 висвітлено С. Пангом (Pang, 2022).

Водночас привертає увагу значна кількість методичних рекомендацій, посібників бібліотек, присвячених проєктній та грантовій роботі, методиці написання проєктів, грантових заявок і можливості їх реалізації, пошуку грантодавців, впровадження результатів у практику роботи та ін.

Незважаючи на наявність публікацій означеної проблематики, сутність і розуміння актуальних грантових програм, досвід реалізації грантових проєктів бібліотеками потребує окремого дослідження та узагальнення. У працях недостатньо висвітлені теоретичні і практичні аспекти використання бібліотеками України грантових проєктів як засобу активізації їх інноваційного розвитку, що вказує на потребу у подальшому дослідженні та розробленні нових підходів до технологій подачі інформації у соціально-комунікаційній діяльності книгозбірень.

Мета статті – розкрити український та зарубіжний досвід реалізації грантових проєктів і на цій основі запропонувати його перспективи як засобу активізації інноваційної діяльності бібліотек.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні загальнонаукових методів пізнання (опис, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення) та спеціальних методів (контент-аналіз) на емпіричному і теоретичному рівнях, що дали змогу комплексно вивчити різноманітні аспекти дослідження. Метод узагальнення використаний для формулювання висновків щодо наявних тенденцій грантової діяльності бібліотек. Наукова стаття ґрунтується на принципах об'єктивності та цілісності. Джерельною основою дослідження стали публікації у фахових і профільних виданнях, контент вебсайтів бібліотек та грантових організацій.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Глобальні виклики сьогодення суттєво впливають на функціонування бібліотек, зумовлюючи необхідність переосмислення традиційних підходів до їхньої діяльності. Важливим напрямом розвитку стає впровадження нових форм і методів роботи, що сприяють модернізації бібліотечних послуг, розширенню доступу до інформаційних ресурсів, підвищенню ефективності обслуговування користувачів та задоволення їх інформаційних потреб. Бібліотеки як в Україні, так і в усьому світі активно шукають додаткові джерела фінансування, зокрема через участь у грантових програмах, залучення спонсорської підтримки та реалізацію

інноваційних проєктів. Саме тому, як зазначає С. Хрущ (2023), «участь бібліотек у грантах є важливим інструментом для розширення своєї діяльності, впровадження нових послуг та залучення додаткових ресурсів, розвитку та збереження їх актуальності у цифровому світі».

Для реалізації ініціатив бібліотек різними благодійними фондами, організаціями та установами пропонується значна кількість грантових можливостей, що на конкурсних засадах фінансують певні проєкти або програми. Також інформація поширюється обласними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, освітніми закладами, науковими бібліотеками, дипломатичними установами зарубіжних держав, акредитованих в Україні.

Безповоротну грантову допомогу Україні надають США, Японія, Норвегія, Німеччина, Іспанія, Фінляндія, Швейцарія, Ірландія, Бельгія, Ісландія та інші країни, яка включає не лише гранти, а й пільгове кредитування, гуманітарну і військову підтримку. На сайтах грантодавців представлені ресурси, які висвітлюють інформацію про відкриті конкурси проєктів, що пов'язані з інтересами бібліотек.

Серед провідних українських інституцій, які сприяють реалізації грантових програм у бібліотечній галузі, Всеукраїнська громадська організація (ВГО) Українська бібліотечна асоціація (УБА), Український культурний фонд (УКФ), благодійний фонд «Бібліотечна країна». Грантові можливості для бібліотек також надає найбільша щорічна подія для представників культурного та креативного секторів – Міжнародний ярмарок грантів у сфері культури, який організовує бюро програми ЄС «Креативна Європа» в Україні разом із партнерами (Goethe-Institut, House of Europe, Український культурний фонд, Агенція соціальних інновацій «З країни в Україну», Громадський Простір). «Креативна Європа» – програма ЄС, що підтримує культуру, креативність та аудіовізуальні індустрії. Україна є її учасницею із 2016 року. Під час ярмарку проводяться презентації від національних і міжнародних грантових програм; консультації від ключових донорів та експертів; налагоджується професійний нетворкінг, формуються нові партнерства, а також обговорюються актуальні виклики і перспективи розвитку культурного сектору. https://creativeeurope.in.ua/news/syomii_iarmarok_grantiv

До провідних міжнародних програм, що здійснюють підтримку бібліотечних ініціатив, належать: The Europe Challenge (щорічна програма, яка об'єднує команди з бібліотек і громад по всій Європі для вирішення соціальних, цифрових та кліматичних викликів в умовах сьогодення), <https://theeuropechallenge.grantplatform.com/page/kErgqMWK>; Міжнародна грантова програма від Endangered Archives Programme – British Library (фінансує проєкти з оцифрування, документування та збереження архівів і колекцій, що перебувають під загрозою руйнування, <https://eap.bl.uk/applicants>); грантова програма для підтримки культурних установ «Містечко – «Третє містя» в Україні» від EVZ Foundation, <https://www.stiftung-evz.de/was-wir-foerdern/yemistechko/ua/>); House of Europe (програма ЄС, яка регулярно надає гранти українським бібліотекам і культурним центрам, <https://houseofeurope.org.ua/>); проєкт «Бібліотека – місце сили!» (реалізований Українською бібліотечною асоціацією у партнерстві із Zentralund Landesbibliothek Berlin за підтримки Європейського Союзу в межах програми House of Europe) та ін.

Грантові програми спрямовані на підтримку інноваційних бібліотечних ініціатив, що креативно та нестандартно застосовують інформаційно-комуніка-

ційні технології для покращення сервісів і обслуговування користувачів. Серед ключових напрямів грантової підтримки бібліотечних проєктів зазначимо: модернізацію інфраструктури бібліотек; цифрову грамотність; поповнення фондів; волонтерську діяльність; психологічну допомогу і реабілітацію, підтримку ментального здоров'я, культурні ініціативи, інклюзивність, освітні програми, цифрову грамотність, розвиток локальних спільнот та ін.

Реалізуючи проєкти із цифрової грамотності, бібліотеки відіграють важливу роль у зміцненні громад, забезпечуючи доступ до технологій, знань і соціальної підтримки. Зокрема, зазначимо конкурс грантових пропозицій «Зміцнення інституційної спроможності бібліотек – хабів цифрової освіти задля підвищення цифрової грамотності людей, особливо з вразливих груп і віддалених районів, для забезпечення доступу до державних електронних послуг» (травень, 2025 р.), оголошений у межах проєкту «Цифрові, інклюзивні, доступні: Підтримка цифровізації державних послуг в Україні» (Фаза 2). Конкурс грантових пропозицій (Call for Proposals, CfP) адмініструється Програмою розвитку ООН (ПРООН) в Україні у межах цього проєкту, що є частиною портфоліо «Демократичне врядування та інклюзивне суспільство» ПРООН. Реалізація таких ініціатив надасть можливість хабам підвищити свою спроможність у сфері цифрової освіти, а також створити нові можливості у сфері інклюзивної цифрової трансформації (United Nations Development Programme, 2025).

Вагоме значення у підтримці проєктів та ініціатив бібліотек належить ВГО Українська бібліотечна асоціація (УБА), завдяки якій реалізовано значну кількість грантових проєктів, спрямованих на модернізацію та інноваційний розвиток бібліотек, їх оновлення на сучасні центри суспільної активності заради розвитку місцевих громад. Зокрема, у 2024 р. українські бібліотеки взяли участь у грантовій програмі для подолання надзвичайних ситуацій від ALIPH (International alliance for the protection of heritage). Перемогу здобули п'ять закладів: Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого, Національна історична бібліотека України, Одеська національна наукова бібліотека, Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка, які отримали сканери, комп'ютери, обладнання для дезінфекції книг, матеріали для реставрації та безпечного зберігання фондів, а також критично важливу техніку для енергонезалежності книгозбірень. Це дозволило здійснити низку важливих заходів, спрямованих на збереження документальної спадщини Державного бібліотечного фонду України, а також забезпечило виконання комплексу робіт із виготовлення «цифрових копій унікальних книжкових та періодичних видань, що стане наступним кроком у створенні Національної електронної бібліотеки України» (Українська бібліотечна асоціація, 2024).

Варто зазначити діяльність Українського культурного фонду (УКФ) – державного інвестора розвитку культури та креативних індустрій України, який підтримує бібліотеки, особливо в контексті культурного розвитку, реінтеграції та збереження спадщини. Серед реалізованих грантових програм зазначимо такі: «Українські ірмолої як складова світової/національної спадщини (електронна колекція ХДНБ ім. В. Г. Короленка)» Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка (2024 р.); «Документальна експозиція “Бібліотеки Херсонщини: злочини росії проти культури України”» КЗ «Херсонська обласна універсальна

наукова бібліотека імені Олеса Гончара» Херсонської обласної ради (2024); патріотичний літературно-мистецький проєкт «Симоненкове слово – на захисті України» (2021 р.) КЗ «Обласна бібліотека для юнацтва імені Василя Симоненка» Черкаської обласної ради (2021 р.), яка завдяки гранту створила персональний сайт письменника, виставковий простір, провела відеофлешмоб «90 поезій до 90-річного ювілею письменника Василя Симоненка» (Українська бібліотечна асоціація, 2025). Реалізація грантових проєктів допомогла бібліотекам створити власні унікальні колекції, експозиції, інноваційні простори тощо, спрямовані на збереження національної культурної спадщини для майбутніх поколінь.

Благодійним фондом «Бібліотечна країна» спільно з Українською асоціацією видавців та книгорозповсюджувачів, Благодійним фондом громади Харкова «Толока» за фінансової підтримки письменників і книготорговців Helping Ukrainian Books and Booksellers (Каролін Форче, Мітчелл Каплан, Крістофер Меррілл, Аскольд Мельничук і Джейн Анру), Канадсько-Української Фундації та Українського національного об'єднання Квебека, Біржової спілки німецьких видавців (Börsenverein des Deutschen Buchhandels) було реалізовано масштабний проєкт «Книжкові гранти для бібліотек України», <https://livelibrary.com.ua/projects/book-grants>. Ініціатива полягала у забезпеченні можливості отримати благодійну допомогу у вигляді книг публічним бібліотекам України, фонди яких було пошкоджено чи втрачено внаслідок тимчасової окупації територій України військами російського агресора або тих, що постраждали внаслідок бойових дій і перебувають на підконтрольній українській владі території й за дуже обмежених книжкових фондів мали обслуговувати велику кількість внутрішньо перемішених осіб, які виїхали з окупованих територій та зон бойових дій. Завдяки проєкту змогли поповнити фонди 30 бібліотек України, які перемогли у конкурсі та отримали 3207 книжок на суму 900 тисяч гривень.

У 2025 р. підписано грантову угоду від програми ЄС «Креативна Європа» із Львівською обласною бібліотекою для юнацтва імені Романа Іваничука для реалізації проєкту «Герої без меж: впровадження сенсорної програми читання в публічних бібліотеках Європи». Ініціатива реалізується у рамках міжнародного проєкту «Heroes Unleashed: Implementing a Sensory Reading Program in European Public Libraries», що об'єднує бібліотеки з Литви, Словенії, України та Португалії для створення унікального інклюзивного простору сенсорного читання. Завдяки грантовому проєкту бібліотека отримала можливість створити інтерактивне, сенсорно насичене середовище, яке сприятиме розвитку творчості, емпатії та соціальній інтеграції дітей з аутизмом, вадами розвитку та нейротиповими дітьми, <http://bibliotekanarynku.com/>.

Німецький фонд «Пам'ять, відповідальність і майбутнє» (EVZ Foundation – <https://www.stiftung-evz.de/ru/temy/ukraina/>) ініціював програму фінансування «ЄМістечко – місце для всіх в Україні» з метою підтримки українських культурних інституцій у їх трансформації на простори взаємодії («третіх місць») та співіснування в умовах війни. Прикладом реалізації креативних ініціатив у рамках грантової програми фонду є проєкт «ЄБібліотека у Ратуші», створений ініціативною групою Теребовлянської централізованої системи публічно-шкільних бібліотек, Теребовлянської міської публічно-шкільної бібліотеки та ГО «Центр цифрового розвитку громади» (м. Теребовля Тернопільської області, https://ebiblioteka.org.ua/?page_id=577). Реалізація грантового проєкту надала можливість бібліотеці облаштувати сучасний осередок («третій

простір») та організовувати креативні програми заходів для залучення мешканців Терехівської громади до гуртування, навчання, читання і спілкування. Бібліотека проводить велику кількість ініціатив для користувачів: для молоді (тренінги, молодіжні читання), майстер-класи для дітей ВПО, заходи для жінок (тренінги, літературні обговорення, заняття з нейрографіки, зустрічі з жінками військовими) та ін. Спільно з коворкінг-простором, проєкт якого реалізовано ГО «КримSOS» за фінансування UNHCR Ukraine (Агентство ООН у справах біженців в Україні), бібліотека проводить курси з основ цифрової грамотності.

Львівська обласна бібліотека для дітей (Леотека) реалізує проєкт інформаційно-психологічної безпеки дітей та підлітків, які опинилися у Львові внаслідок воєнних дій, «Прята стихія». Його спрямовано на навчання програмуванню та медіаграмотності у дітей, використанню цифрових технологій, 3D-моделюванню, знання про безпеку в інтернеті, вміння критично мислити та оцінювати інформацію, протистояти фейкам в інформаційному просторі. Грант бібліотека отримала вдруге від міжнародної бібліотечної премії EIFL (Electronic Information for Libraries), <https://www.eifl.net/>. Зазначимо, що свою першу нагороду Львівська обласна бібліотека для дітей отримала у 2016 році за проєкт «Літерландія», мета якого полягала у створенні інтерактивної розвивальної абетки для навчання дітей, <https://blog.lib4you.org.ua/tag/mediagramotnist/>. Такі грантові проєкти надали можливість бібліотеці створити сучасний інноваційний простір, де вона проводить навчальні курси із програмування, 3D-моделювання, вебінари, тренінги, заняття з української та англійської мов, організовує зимові табори «Школа цифрової творчості» та ін.

У 2025 р. Хотинська міська публічна бібліотека Чернівецької області завдяки підтримці благодійного фонду Care for Kids Now виграла грант «Мій друг Хібукі-4» (Хотинська міська публічна бібліотека, 2025). Грантова програма спрямована на підтримку психологічної реабілітації дітей в умовах війни за допомогою терапевтичної іграшки – песика Хібукі (метод хібукі-терапії засновано у 2006 році ізраїльським психологом доктором Шай Хен-Галем). В Україні Благодійний проєкт «Хібукі-терапія» був створений на початку повномасштабного вторгнення росії ізраїльським психологом Дафною Шарон-Максимов. Реалізація такої ініціативи в бібліотеці надає можливість дітям, батькам, родинам у процесі реабілітаційної роботи впоратися з наслідками психологічної травми, стресу, адаптуватися в реаліях війни та інших екстремальних ситуацій. Підкреслимо, що підтримку програми хібукі-терапії реалізує також БФ «Бібліотечна країна».

Водночас зазначимо, що важливим механізмом фінансування публічних бібліотек є конкурси на міні-гранти, участь у яких дозволяє книгозбірням реалізовувати суспільно значущі проєкти, забезпечувати стабільність, розширювати спектр послуг відповідно до потреб громад. Серед програм конкурсу міні-грантів виокремимо ініціативи таких організацій: Американська бібліотечна асоціація – IRRT Mission Enhancement Grant (ALA-IRRT) та ESS De Gruyter European Librarianship Study Grant; Федеральний союз німецьких бібліотечних асоціацій – Bibliothek & Information Deutschland (BID), британська асоціація Libraries Connected (партнер БФ «Бібліотечна країна»). В Україні конкурс міні-грантів бібліотечних ініціатив щорічно із 2014 року проводить Громадська організація «Рівненське обласне відділення Української бібліотечної асоціації» у партнерстві з обласною організацією профспілки працівників культури. Конкурс став платформою для реалізації

сучасних ідей, творчих проєктів у бібліотечній сфері, що сприяють посиленню ролі бібліотек у житті місцевих громад (Лагута, 2025).

Яскравим прикладом є досвід Американської бібліотечної асоціації (ALA), яка здійснює грантове інвестування в бібліотечну галузь шляхом надання фінансування та матеріальної підтримки бібліотечних проєктів. Щороку ALA та її підрозділи-члени надають гранти для фінансування або матеріальної підтримки діяльності бібліотечно-інформаційної сфери. Наприклад, гранти від ALA у розмірі 10 000 доларів США 16 бібліотекам країни для розвитку потенціалу для обслуговування нових американців (іммігрантів та біженців); гранти United for Libraries та Penguin Random House сільським і малим бібліотекам США; гранти Карнегі-Вітні на підготовку веббіографій, показників, списків популярної або наукової літератури; гранти Вілла Айснера у розмірі 2000 доларів США на графічні романи для бібліотек; грант ALSC / Candlewick Press «Шлях освіти» в розмірі 3000 доларів США для інформаційно-просвітницької роботи з малозабезпеченими верствами населення та багато інших (American Library Association, n.d.).

Грантову підтримку проєктних пропозицій бібліотек здійснює Корпорація Карнегі у Нью-Йорку (Carnegie Corporation of New York). У 2024 р. Корпорація інвестувала 30 мільйонів доларів у гранти на громадянську освіту, державні громадські роботи, медіа- та цифрову грамотність (Montilla, 2024). У 2026 році сотні бібліотек, які входять до Корпорації Карнегі, отримають пожертви на суму 10 000 доларів на честь 250-річчя Сполучених Штатів Америки. Бібліотеки, які отримають цей грант, можуть використовувати кошти на свій розсуд, щоб відзначити річницю, просувати свою місію, приносити користь своїй громаді, створювати нові можливості її заохочення. Такі ініціативи сприяють розвитку освіти, залучають громадськість до участі в бібліотеках, зміцнюють соціальні зв'язки (Carnegie Corporation of New York, 2025).

Збереження культурної спадщини та забезпечення доступу до знань є ключовим напрямом діяльності бібліотек США. Грантові програми пропонують фінансові ресурси та надають інформаційним установам можливість підвищувати свою технічну експертизу, долучати громадськість до їхніх колекцій. Низка грантових пропозицій для бібліотек у 2025 році спрямована на оцифрування, опис та збереження унікальних колекцій, серед яких: програма грантів на оцифрування Atla (оцифрування та опис унікальних колекцій, присвячених релігії і теології), яка передбачає близько 5000 доларів США на нові проєкти оцифрування або 3000 доларів США на продовження вже реалізованих проєктів; програма «Записи під загрозою», що здійснюється Радою з бібліотечних та інформаційних ресурсів (CLIR), зосереджена на збереженні рідкісних та крихких аудіо-, аудіовізуальних і часових носіїв інформації, та ін. (Paradouris, 2025).

У 2023 році відділ публічних програм Американської бібліотечної асоціації (ALA) започаткував найбільшу грантову ініціативу в історії асоціації – гранти «Бібліотеки, що трансформують громади» (LTC): доступні малі та сільські громади. Під час першого раунду фінансування 240 малих і сільських бібліотек, розташованих у містах із населенням менше 25 000 осіб, отримали гранти у розмірі 10 000 або 20 000 доларів США на покращення доступності своїх приміщень, послуг та програм. Серед бібліотек, які виграли грант, реалізовані ініціативи, спрямовані на підтримку соціальних проєктів, як-от: відбудова публічною бібліотекою Орфорда

(Нью-Гемпшир) нового пандуса і доріжки для комфортного обслуговування користувачів; створення Публічною бібліотекою Джоетен-Кію (державна бібліотека Співдружності Північних Маріанських островів) нового куточка із сенсорним обладнанням, пристроями, допоміжними технологіями, іграшками та приладдям для дітей з інвалідністю, які потребують допомоги, та ін. (Marcotte, 2024).

Варто зазначити програму грантів від Департаменту освіти штату Орегон (Oregon Department of Education's Early Literacy Community Grant program, ODE), спрямовану на розвиток ранньої грамотності (фінансування для громадських організацій, які обслуговують дітей від дошкільного віку до 3 класу). У 2025 р. Публічна бібліотека Пендлтона (єдина у грантовому фонді Орегону) отримала 1,2 мільйона доларів від програми грантів на розвиток ранньої грамотності. Грантове фінансування забезпечить бібліотеці можливість реалізації додаткових програм і послуг протягом наступних трьох років, удосконалив обслуговування (Marte, 2025; *Pendleton Public Library*, 2025).

Серед фондів та асоціацій, які здійснюють грантову підтримку бібліотек США, варто зазначити: Фонд Лори Буш для американських бібліотек (Laura Bush Foundation for America's Libraries), Фонд книги Snapdragon (Snapdragon Book Foundation), Фонд Каплана для грантів на розвиток раннього дитинства (Caplan Foundation for Early Childhood Grants) для шкільних бібліотек; Програму національних грантів на лідерство для бібліотек (NLG-L) та багато інших.

Отже, гранти надають можливість бібліотекам США ініціювати різні креативні проекти, підтримують розвиток освіти, залучають громадськість до заходів, що сприяють обізнаності про діяльність бібліотек, їх популяризації як центрів громадської активності та освіти.

Проаналізувавши досвід реалізації грантових проектів у практиці українських та зарубіжних бібліотек, з'ясовано, що вони сприяють трансформації книгозбірень у сучасні культурно-освітні центри, розвитку громади, цифровій грамотності та громадянській активності. Гранти надають можливість бібліотекам отримати необхідні ресурси для впровадження нових креативних ідей та проектів, оновлення власної інфраструктури, створення комфортного середовища для покращення якості обслуговування користувачів. Реалізація грантових проектів дозволяє реорганізувати та модернізувати бібліотеки, перетворюючи їх на культурні простори – «третє місце», цифрові хаби, майданчики для проведення інтерактивних заходів, цифрового навчання тощо. Участь бібліотек у грантових програмах сприяє не лише реалізації різних креативних та актуальних ініціатив, але й професійному розвитку учасників проекту. Підкреслимо вагомість міжнародного партнерства в бібліотечній сфері, яке виступає важливим джерелом грантової підтримки та стратегічного розвитку бібліотечних установ.

Серед перспективних напрямів грантової підтримки бібліотечних ініціатив виділимо наступні: модернізація інфраструктури бібліотек (оновлення приміщень, отримання нового технічного обладнання, створення комфортного середовища для користувачів бібліотек); цифрова грамотність (навчальні програми з використання цифрових технологій, сенсорні навчання); поповнення бібліотечних фондів (закупівля актуальної літератури); психологічна допомога та реабілітація, підтримка ментального здоров'я (створення безпечного простору для емоційної підтримки, проведення бібліо- та арттерапевтичних заходів), куль-

турні ініціативи (виставки, кінопокази, літературні вечори, воркшопи, фестивали тощо); інклюзивність (забезпечення доступу до послуг і ресурсів бібліотеки для людей з інвалідністю, адаптація простору та ресурсів), освітні програми (курси та майстер-класи для різних вікових і соціальних груп), збереження культурної спадщини (оцифрування, сканування документів, створення електронних колекцій, персональних сайтів видатних особистостей, документування подій в умовах воєнного стану), розвиток локальних спільнот (підтримка громадських ініціатив, створення платформ для діалогу, згуртування мешканців місцевої громади) та ін.

Таким чином, грантова діяльність є складником управлінського та соціального розвитку бібліотек.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає підстави для висновку, що участь бібліотек у грантових програмах сприяє підвищенню ефективності роботи бібліотечних установ, зміцненню їхньої ролі в соціокультурному середовищі та забезпеченню сталого функціонування в умовах трансформаційних змін. Гранти стимулюють розвиток інноваційних проєктів бібліотек, які творчо використовують інформаційні та комунікаційні технології. За останні два десятиліття реалізація таких ініціатив значно вплинула на модернізацію бібліотечно-інформаційних процесів. Завдяки грантовим проєктам у бібліотеках були відкриті безкоштовні інтернет-центри, нові креативні простори з мультимедійним обладнанням, де проводяться заходи, воркшопи, майстер-класи. Гранти відіграють ключову роль у трансформації бібліотек у сучасні освітні, цифрові та соціальні хаби. Участь у міжнародних проєктах, грантах, професійних спільнотах, освітніх програмах дозволяє українським бібліотекарям переймати прогресивні практики та адаптувати їх до умов сучасної суспільної реальності.

Перспективи подальших розвідок потребують висвітлення грантової діяльності у освітньому процесі, виокремленні компетенцій, які необхідні фахівцю бібліотечно-інформаційної сфери.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Верховна Рада України. (2010, 14 грудня). *Про культуру* (Закон № 2778-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
- Горчинська, В. (2025, 6 червня). Мережева взаємодія як інструмент виживання: партнерські моделі для українських бібліотек (ч. 1). *Публічна бібліотека територіальної громади*. <https://oth.nlu.org.ua/?p=11381>
- Долгушина, Т. В. (Уклад.). (2021). *Проектно-грантова діяльність публічних бібліотек*. Комунікаційний заклад «Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка» Черкаської обласної ради. <http://library.ck.ua/files/2021/05/Granty.pdf>
- Зубко, Н. Н., & Мельник-Хоха, Г. Я. (2023, 3–5 жовтня). Гранти УКФ як передумова реалізації проєктів із збереження книжкової спадщини. В *Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та інноваційного розвитку наукових бібліотек* [Матеріали конференції] (с. 76–79). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1712>
- Ільченко, В. М., Кубай, Д. В., & Пістунова, В. О. (2024). Ефективні інструменти та стратегії залучення фінансування через фандрайзинг та грантрайтинг: від ідеї до реалізації.

- Сталий розвиток економіки, 2(49), 213–217. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-33>
- Лагута, Л. (2025, 21 травня). Вітаємо! Пишаємося! Публічна бібліотека територіальної громади. <https://oth.nlu.org.ua/?p=11291>
- Мудроха, В. (2024). Інноваційний розвиток бібліотеки: проектні рішення та грантові програми. *Вісник Книжкової палати*, 5, 18–24. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.5\(334\).18-24](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.5(334).18-24)
- Сисова, Ю. В. (2022). Бібліотечний фандрайзинг під час війни: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 30–34. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269786>
- Українська бібліотечна асоціація. (2024, 31 грудня). *Участь українських бібліотек у грантовій програмі для подолання надзвичайних ситуацій від ALIPH*. <https://ula.org.ua/novyny-ta-podii/novyny/5321-uchast-ukrainskykh-bibliotek-u-hrantovii-prohrami-dlia-podolannia-nadzvychnykh-sytuatsii-vid-aliph>
- Українська бібліотечна асоціація. (2025, 13 жовтня). *Кращі з кращих: огляд проєктів, поданих на Всеукраїнський конкурс «Бібліотека року – 2025»*. <https://ula.org.ua/novyny-ta-podii/novyny/5414-krashchi-z-krashchykh-ohliad-proiektiv-podanykh-na-vseukrainskyi-konkurs-biblioteka-roku-2025>
- Хотинська міська публічна бібліотека. (2025, 17 червня). *Збережемо душі дітей разом!* Facebook. <https://surl.li/okftya>
- Хрущ, С. С. (2023). Проєктний менеджмент як інструмент ефективного формування інноваційного медіапростору бібліотеки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 129–135. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2023.290998>
- Цілина, М. (2023). Сучасний фандрайзинг у бібліотеках зарубіжних країн. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 12, 67–79. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.12.2023.293573>
- Agosto, D. E. (2008). Alternative Funding for Public Libraries: Trends, Sources, and the Heated Arguments that Surround It. In D. A. Nitecki & E. G. Abels (Eds.), *Influence of Funding on Advances in Librarianship* (Vol. 31, pp. 115–140). Emerald Group. [https://doi.org/10.1016/S0065-2830\(08\)31004-6](https://doi.org/10.1016/S0065-2830(08)31004-6)
- American Library Association. (n.d.). *Grants*. Retrieved August 16, 2025, from <https://www.ala.org/grants>
- Carnegie Corporation of New York. (2025, October 22). *Hundreds of Carnegie libraries to receive \$10,000 gifts in celebration of United States' 250th Anniversary*. https://www.carnegie.org/news/articles/hundreds-of-carnegie-libraries-to-receive-10000-gifts-in-celebration-of-united-states-250th-anniversary/?utm_source=social_toolkit_share&utm_medium=organic&utm_campaign=CL250
- Carpenter, J. (2008). *Library Project Funding*. Woodhead Publishing Limited. <https://www.sciencedirect.com/book/9781843343806/library-project-funding>
- Marcotte, A. (2024, November 1). Libraries transforming communities, one year later. *American Libraries*. <https://americanlibrariesmagazine.org/2024/11/01/libraries-transforming-communities-one-year-later/>
- Marte, Y. (2025, March 20). Pendleton Public Library earns \$1.2M grant to support early literacy. *East Oregonian*. <https://eastoregonian.com/2025/03/20/pendleton-public-library-earns-1-2m-grant-to-support-early-literacy/>
- Montilla, A. (2024, December 9). *Call for submissions: Grants to support public libraries nationwide*. Carnegie Corporation of New York. <https://www.carnegie.org/news/articles/call-for-submissions-grants-of-up-to-500000-will-support-public-libraries-nationwide/>
- Pang, X. (2022). Grantseeking, technology renovation, and creative solutions to support library access and online teaching and learning during the global COVID-19 Outbreak.

- International Journal of Librarianship*, 7(2), 113–125. <https://doi.org/10.23974/ijol.2022.vol7.2.261>
- Papadouris, M. (2025, January 29). *Grant opportunities for libraries to digitize, describe, and preserve collections in 2025*. JSTOR. <https://about.jstor.org/blog/grant-opportunities-for-libraries-to-digitize-describe-and-preserve-collections-in-2025/>
- Pendleton Public Library receives \$1.2 million grant*. (2025, March 20). City of Pendleton. <https://www.pendletonor.gov/library/page/pendleton-public-library-receives-12-million-grant>
- Sullivan, L. A. (2007). Grant funding for libraries. *The Bottom Line*, 20(4), 157–160. <https://doi.org/10.1108/08880450710843996>
- Sysova, Yu. (2021). Project-granting activities of scientific libraries in Ukraine. *Global Prosperity*, 1(3), 2, 26–32. <https://www.gprosperity.org/index.php/journal/article/view/40/33>
- United Nations Development Programme. (2025, 5 травня). *Конкурс грантових пропозицій «Зміцнення інституційної спроможності бібліотек – Хабів цифрової освіти задля підвищення цифрової грамотності людей, особливо з вразливих груп і віддалених районів, для забезпечення доступу до державних електронних послуг»*. <https://www.undp.org/uk/ukraine/news/zmitsnennya-instytutsiynoyi-spromozhnosti-bibliotek-khabiv-tsyfrovoyi-osvity-zadlya-pidvyshchennya-tsyfrovyi-hramotnosti-lyudey>

REFERENCES

- Agosto, D. E. (2008). Alternative Funding for Public Libraries: Trends, Sources, and the Heated Arguments that Surround It. In D. A. Nitecki & E. G. Abels (Eds.), *Influence of funding on advances in librarianship* (Vol. 31, pp. 115–140). Emerald Group. [https://doi.org/10.1016/S0065-2830\(08\)31004-6](https://doi.org/10.1016/S0065-2830(08)31004-6) [in English].
- American Library Association. (n.d.). *Grants*. Retrieved August 16, 2025, from <https://www.ala.org/grants> [in English].
- Carnegie Corporation of New York. (2025, October 22). *Hundreds of Carnegie libraries to receive \$10,000 gifts in celebration of United States' 250th anniversary*. https://www.carnegie.org/news/articles/hundreds-of-carnegie-libraries-to-receive-10000-gifts-in-celebration-of-united-states-250th-anniversary/?utm_source=social_toolkit_share&utm_medium=organic&utm_campaign=CL250 [in English].
- Carpenter, J. (2008). *Library Project Funding*. Woodhead Publishing Limited. <https://www.sciencedirect.com/book/9781843343806/library-project-funding> [in English].
- Dolhushyna, T. V. (Comp.). (2021). *Proiektno-hrantova diialnist publichnykh bibliotek* [Project and grant activities of public libraries]. Komunalnyi zaklad "Oblasna universalna naukova biblioteka imeni Tarasa Shevchenka" Cherkaskoi oblasnoi rady. <http://library.ck.ua/files/2021/05/Granty.pdf> [in Ukrainian].
- Horchynska, V. (2025, June 6). Merezheva vzaiemodiia yak instrument vyzhyvannia: partnerski modeli dlia ukrainskykh bibliotek (ch. 1) [Network interaction as a survival tool: partnership models for Ukrainian libraries (pt. 1)]. *Publichna biblioteka terytorialnoi hromady*. <https://oth.nlu.org.ua/?p=11381> [in Ukrainian].
- Ilchenko, V. M., Kubai, D. V., & Pistunova, V. O. (2024). Efektyvni instrumenty ta stratehii zaluchennia finansuvannia cherez fandraizynh ta hrantraitynh: vid idei do realizatsii [Effective tools and strategies for attracting financing through fundraising and grantwriting: From idea to implementation]. *Sustainable Development of Economy*, 2(49), 213–217. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-33> [in Ukrainian].
- Khotynska miska publichna biblioteka. (2025, June 17). *Zberezheмо душі дітей разом* [Let's save the souls of children together]! Facebook. <https://surl.li/okftya> [in Ukrainian].
- Khrushch, S. S. (2023). Proiektnyi menedzhment yak instrument efektyvnoho formuvannia innovatsiinoho mediaprostoru biblioteky [Project management as a tool for effective

- formation of innovative library media space]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 129–135. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2023.290998> [in Ukrainian].
- Lahuta, L. (2025, May 21). Vitaïemo! Pyshaïemosia [Congratulations! We are proud!] *Publichna biblioteka terytorialnoi hromady*. <https://oth.nlu.org.ua/?p=11291> [in Ukrainian].
- Marcotte, A. (2024, November 1). Libraries transforming communities, one year later. *American Libraries*. <https://americanlibrariesmagazine.org/2024/11/01/libraries-transforming-communities-one-year-later/> [in English].
- Marte, Y. (2025, March 20). Pendleton Public Library earns \$1.2M grant to support early literacy. *East Oregonian*. <https://eastoregonian.com/2025/03/20/pendleton-public-library-earns-1-2m-grant-to-support-early-literacy/> [in English].
- Montilla, A. (2024, December 9). *Call for submissions: Grants to support public libraries nationwide*. Carnegie Corporation of New York. <https://www.carnegie.org/news/articles/call-for-submissions-grants-of-up-to-500000-will-support-public-libraries-nationwide/> [in English].
- Mudrokha, V. (2024). Innovatsiinyi rozvytok biblioteky: proektni rishennia ta hrantovi prohramy [Innovative development of the library: Project solutions and grant programs]. *Bulletin of the Book Chamber*, 5, 18–24. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.5\(334\).18-24](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.5(334).18-24) [in Ukrainian].
- Pang, X. (2022). Grantseeking, technology renovation, and creative solutions to support library access and online teaching and learning during the global COVID-19 Outbreak. *International Journal of Librarianship*, 7(2), 113–125. <https://doi.org/10.23974/ijol.2022.vol7.2.261> [in English].
- Papadouris, M. (2025, January 29). *Grant opportunities for libraries to digitize, describe, and preserve collections in 2025*. JSTOR. <https://about.jstor.org/blog/grant-opportunities-for-libraries-to-digitize-describe-and-preserve-collections-in-2025/> [in English].
- Pendleton Public Library receives \$1.2 million grant*. (2025, March 20). City of Pendleton. <https://www.pendletonor.gov/library/page/pendleton-public-library-receives-12-million-grant> [in English].
- Sullivan, L. A. (2007). Grant funding for libraries. *The Bottom Line*, 20(4), 157–160. <https://doi.org/10.1108/08880450710843996> [in English].
- Sysova, Yu. (2021). Project-granting activities of scientific libraries in Ukraine. *Global Prosperity*, 1(3), 2, 26–32. <https://www.gprosperity.org/index.php/journal/article/view/40/33> [in English].
- Sysova, Yu. (2022). Bibliotechnyi fandraizynh pid chas viiny: aktualni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Library fundraising during the war: Current problems and ways to solve them]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 30–34. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269786> [in Ukrainian].
- Tsilyna, M. (2023). Suchasnyi fandreizynh u bibliotekakh zarubizhnykh krain [Modern fundraising in libraries of foreign countries]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 12, 67–79. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.12.2023.293573> [in Ukrainian].
- Ukrainian Library Association. (2024, December 31). *Uchast ukrainskykh bibliotek u hrantovii prohrami dlia podolannia nadzvychainykh sytuatsii vid ALIPH* [Participation of Ukrainian libraries in the grant program for overcoming emergency situations from ALIPH]. <https://ula.org.ua/novyny-ta-podii/novyny/5321-uchast-ukrainskykh-bibliotek-u-hrantovii-prohrami-dlia-podolannia-nadzvychainykh-sytuatsii-vid-aliph> [in Ukrainian].
- Ukrainian Library Association. (2025, October 13). *Krashchi z krashchykh: ohliad proiektiv, podanykh na Vseukrainskyi konkurs "Biblioteka roku – 2025"* [The best of the best: A review of projects submitted to the All-Ukrainian competition "Library of the Year – 2025"]. <https://ula.org.ua/novyny-ta-podii/novyny/5414-krashchi-z-krashchykh-ohliad-proiektiv-podanykh-na-vseukrainskyi-konkurs-biblioteka-roku-2025> [in Ukrainian].

- United Nations Development Programme. (2025, May 5). *Konkurs hrantovykh propozyitsii "Zmitsnennia instytutsiinoi spromozhnosti bibliotek – Khabiv tsyfrovoy osvity zadlia pidvyshchennia tsyfrovoy hramotnosti liudei, osoblyvo z vrazlyvykh hrup i viddalenykh raioniv, dlia zabezpechennia dostupu do derzhavnykh elektronnykh posluh"* [Call for grant proposals "Strengthening the institutional capacity of libraries – Digital Education Hubs to increase the digital literacy of people, especially from vulnerable groups and remote areas, to ensure access to public electronic services"]. <https://www.undp.org/uk/ukraine/news/zmitsnennia-instytutsiynoyi-spromozhnosti-bibliotek-khabiv-tsyfrovoyi-osvity-zadlya-pidvyshchennia-tsyfrovoyi-hramotnosti-lyudey> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2010, December 14). *Pro kulturu* [On culture] (Law No. 2778-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [in Ukrainian].
- Zubko, N. N., & Melnyk-Khokha, H. Ya. (2023, October 3–5). Hranty UKF yak peredumova realizatsii proiektiv iz zberezhenntia knyzhkovoi spadshchyny [UCF grants as a prerequisite for the implementation of projects to preserve book heritage]. In *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia. Aktualni pytannia zberezhenntia ta innovatsiinoho rozvytku naukovykh bibliotek* [Library. Science. Communication. Current issues of preservation and innovative development of scientific libraries] [Conference proceedings] (pp. 76–79). V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1712> [in Ukrainian].

UDC 021.9:005.8]:021:[316.422:004:001.102

Lyudmila Prokopenko,
*PhD in Cultural Studies, Associate Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: lyudmila976@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-0657-4550*

Olena Karakoz,
*PhD in History, Associate Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
karakozolena02@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7772-1530*

Vladyslav Kasian,
*PhD in Philosophy, Associate Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: kasjanvv@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0539-4531*

GRANT PROJECTS AS A MEANS OF ACTIVATING INNOVATIVE ACTIVITIES OF LIBRARIES

The aim of the article is to identify Ukrainian and foreign experience in implementing grant projects as a means of stimulating innovative activities of libraries and to highlight promising areas for such activities.

Research methods. The study is grounded on the application of general scientific methods of cognition (description, analysis, synthesis, comparison, generalisation) and special methods (content analysis of library and grant organisation websites) at

the empirical and theoretical levels, which make it possible to comprehensively study various aspects of this research. The generalisation method is used to formulate conclusions about existing tendencies in grant projects of library activities.

The scientific novelty bases on identifying characteristics of the libraries' grant project experience and determining main areas of such an activity.

Main conclusions. The peculiarities of using grant projects in library activities at the present stage are studied; it is established that the participation of libraries in grant programmes contributes to improving the efficiency of library institutions, strengthening their role in the sociocultural environment and ensuring sustainable functioning in the context of transformational changes; the main directions of library grant projects are identified. It is established that grants enable libraries to obtain the necessary resources in order to implement new projects and improve the quality of user services. The participation of library institutions in grant programmes contributes not only to the implementation of initiatives, but also to the active professional development of project participants. The importance of international partnerships in the library sector is emphasised, as they are an important source of grant support and strategic development for library institutions. Perspectives for further research are identified. They consist in highlighting grant activities in the educational process and identifying the competencies required of specialists in the library and information sector.

Keywords: library; public library; grant; grant project activities; information resources; innovative activities of libraries; digitisation; digital environment; social networks; media content; users; information needs.

Надійшла 27.10.2025

Прийнята 29.11.2025

Стаття була вперше опублікована онлайн 29.12.2025

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.